

ECB bankų priežiūra: BPM 2016 m. prioritetai

Bendro priežiūros mechanizmo (BPM) 2016 m. priežiūros prioritetų apraše išdėstyta, į kokias sritis 2016 m. bus sutelkta priežiūra. Nustatant prioritetus buvo atliktas ECB prižiūrimų bankų pagrindinių rizikų vertinimas ir atsižvelgta į pokyčius ekonomikos, reguliavimo ir priežiūros srityse.

Vertinant pagrindines rizikas, su kuriomis susiduria BPM bankai, buvo bendradarbiaujama su nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis ir naudojamosi jungtinių priežiūros grupių įdirbiu, ECB makroprudencinėmis ir mikroprudencinėmis analizėmis, taip pat išorės subjektų ataskaitomis. Didžiausia iš visų įvardytų pagrindinių rizikų – verslo modelių ir pelningumo rizika, po jos eina kitos pagrindinės rizikos (jų svarba BPM šalyse skiriasi) – kredito rizika ir padidėjęs neveiksnių paskolų lygis, pasikeitusi rinkos dalyvių elgsena pajamingumo paieškos atžvilgiu, elgesio ir valdymo rizika, valstybių nemokumo rizika, geopolitinė rizika ir didėjantis besiformuojančios rinkos ekonomikos šalių pažeidžiamumas, IT ir elektroninių nusikaltimų rizika, bankų gebėjimas vykdyti būsimus reguliuojamojo kapitalo reikalavimus.

Kad bankai veiksmingai valdytų šias pagrindines rizikas, buvo nustatyti penki svarbiausi prioritetai, kuriais vadovaujantis 2016 m. bus vykdoma bankų priežiūra. Šie prioritetai – tai: i) verslo modelių ir pelningumo rizika, ii) kredito rizika, iii) kapitalo pakankamumas, iv) rizikos valdysena ir duomenų kokybė ir v) likvidumas. Įgyvendinant kiekvieną iš šių prioritetų bus vykdomos įvairios priežiūrinės iniciatyvos. Kai kurioms jų visiškai įgyvendinti prireiks daugiau nei vienerių metų.

Neturėtų būti vertinama, kad tai yra baigtinis paminėtų rizikų ir priežiūros prioritetų sąrašas. Konkretaus banko (kredito įstaigos) atveju gali reikėti ir kitokių priežiūros veiksmų, priklausomai nuo jo rizikos profilio specifikos. Vis dėlto prioritetai yra labai svarbi priemonė siekiant, kad visų bankų priežiūra būtų vienoda, proporcinga ir veiksminga, o kartu tai padeda sudaryti visiems vienodas sąlygas ir užtikrina didesnę priežiūros poveikį.

Verslo modelių ir pelningumo rizika

Labiausiai išsiskirianti pagrindinė rizika susijusi su bankų verslo modeliais ir pelningumu. Juos gali neigiamai paveikti didelis turto vertės sumažėjimas ir

Priežiūros veiksmas:

Bankų pelningumą lemiančių veiksmų teminė peržiūra

užsitęsęs mažų palūkanų normų laikotarpis. 2016 m., remiantis anksčiau nuveiktu darbu bankų verslo modelių srityje ir pelningumo analizėmis, BPM bus atliekama teminė peržiūra – įstaigos lygmeniu ir vertinant visus verslo modelius bus peržiūrimi bankų pelningumą lemiantys veiksniai. Pelningumą lemiančių veiksmų analizė padės nustatyti, kuriuose bankuose aktuali struktūriškai mažo pelningumo problema. Šiuo požiūriu vienas iš klausimų, į kuriuos bus siekiama atsakyti vykdant priežiūrą, bus: ar pelno siekiama, be kitų priemonių, mažinant reikalavimus paskolai gauti, didinant trumpalaikio finansavimo dydį ar prisiimant daugiau rizikos nei banko deklaruota norima prisiimti rizika.

Priežiūros veiksmas:

Neveiksmų paskolų darbo grupė

9-ojo TFAS teminė peržiūra

Kredito rizika

Padidėjus neveiksmų paskolų apimčiai, šiai sričiai reikia didesnio priežiūros institucijų dėmesio. Įmonėms ir (arba) namų ūkiams teikiamų paskolų kredito kokybės ir paskolai gauti keliamų reikalavimų sumažinimas kelia susirūpinimą ne vienoje BPM šalyje, visų pirma tose, kurios skaudžiausiai nukentėjo dėl krizės. Neveiksmų paskolų klausimui nagrinėti sudaryta speciali darbo grupė šiuo metu vertina daug neveiksmų paskolų turinčių įstaigų padėtį. Ji parengs pasiūlymą, kokių veiksmų imtis. Be to, daugiau priežiūros institucijų dėmesio sulauks pozicijų koncentracija tokiose srityse kaip nekilnojamas turtas. Dar viena su kreditais susijusi tema – 9-ojo TFAS (tarptautinio finansinės atskaitomybės standarto) „Finansinės priemonės“ įgyvendinimas. Bus atliekama teminė peržiūra, kurios tikslas – nustatyti galimą 9-ojo TFAS poveikį bankų atidėjinių formavimo praktikai ir įvertinti, kaip bankai rengiasi jo įvedimui.

Priežiūros veiksmas:

Bankų ICAAP kokybės ir nuoseklumo peržiūra

Bankų vidaus modelių peržiūra

Kapitalo pakankamumas

2016 m. kapitalo pakankamumas lieka tarp didžiausių BPM prioritetų. Dėmesys bus sutelktas į bankų vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesų (angl. *Internal Capital Adequacy Assessment Processes*, ICAAP) kokybę ir nuoseklumą, įskaitant bankų gebėjimą patiems vykdyti testavimus nepalankiausiomis sąlygomis, ir į priežiūrinių testavimų nepalankiausiomis sąlygomis, tokių kaip visos ES mastu vykdytas Europos bankininkystės institucijos koordinuotas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis, vykdymą. Kitos pagrindinės 2016 m. planuojamos priežiūros priemonės – bankų kapitalo kokybės bei sudėties pakartotinė peržiūra (atsižvelgiant ir į šiuo metu vykdomą pasirenkamų išimčių derinimą) ir vertinimas, kaip bankai pasirenge taikyti naujus reguliavimo reikalavimus, tokius kaip bendras nuostolių padengimo pajėgumo rodiklis (angl. *total loss-absorbing capacity*, TLAC) ir minimalus nuosavų lėšų ir tinkamų įsipareigojimų reikalavimas (angl. *minimum requirement for own funds and eligible liabilities*, MREL), nuo kurių taikymo priklausys kapitalo priemonės, tinkamoms gelbėjimui privačiomis lėšomis, keliami minimalūs reikalavimai. Be to, per kelerius metus bus atlikta tikslinė bankų vidaus modelių peržiūra.

Priežiūros veiksmas:

Priežiūros institucijų lūkesčių išaiškinimas bankų valdyboms

BBPK principų laikymosi teminė peržiūra

Rizikos valdysena ir duomenų kokybė

Bankų rizikos valdysena bus vertinama, atsižvelgiant į mažą pelningumą ir to nulėmtas pelno paieškos tendencijas, taip pat pigų ir gausų centrinių bankų teikiamą finansavimą. Be to, per finansų krizę įgyta patirtis rodo, kad bankų valdybos ne visada turi reikalingos informacijos apie riziką, kad galėtų priimti tinkamus verslo ir rizikos valdymo sprendimus. Todėl vienas iš BPM prioritetų bus aiškiai suformuluoti, ko priežiūros institucijos tikisi iš bankų. Bankų valdybos turi reikalauti ir gauti pakankamai informacijos apie riziką, kad galėtų nuodugnai įvertinti, ar rizika, kurią sukeltų verslo sprendimai, neviršys banko deklaruotos norimos prisiimti rizikos bei limitų. Duomenų kokybė ir gebėjimas įvertinti riziką visos įstaigos mastu yra būtina sąlyga priimti gerus, rizika grindžiamus sprendimus, tad ir tinkamai valdyti riziką. Todėl BPM atliks teminę peržiūrą, kaip bankai laikosi Bazelio bankų priežiūros komiteto principų dėl veiksmingo duomenų apie riziką rinkimo ir rizikos ataskaitų rengimo. Be to, atliekant šią peržiūrą bus galima patikrinti, kaip įgyvendinamos BPM 2015 m. atliktos rizikos valdysenos ir norimos prisiimti rizikos teminės peržiūros rekomendacijos. Galiausiai, siekiant užtikrinti duomenų kokybę ir saugumą, būtina turėti tinkamą IT infrastruktūrą. Todėl bus vertinama ir IT rizika.

Likvidumas

Priežiūros veiksmas:

Dialogas dėl ILAAP

2015 m. priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesas atskleidė, kad dar ne visi bankai pateisina visus priežiūros institucijų lūkesčius dėl tinkamo likvidumo rizikos valdymo. Todėl BPM priežiūra bus nukreipta į bankų vidaus likvidumo pakankamumo vertinimo procesų (angl. *Internal Liquidity Adequacy Assessment Processes*, ILAAP) patikimumą. Bus nuodugnai vertinama bankų pažanga diegiant ir taikant patikimas likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo sistemas tiek įprastomis veiklos sąlygomis, tiek ir iškilus sunkumams.

Bendrame priežiūros mechanizme dalyvaujančios šalys

- Bendras priežiūros mechanizmas
- Europos Sąjunga

